

Име: Цветелин Йорданов Степанов
Катедра: История и теория на културата
Сл. телефон: +359-2-971-10-02
Факс: +359-2-870-63-26
E-mail: stepanov64@yahoo.com
Адрес: СУ "Св. Климент Охридски"
бул. "Цариградско шосе" No 125, бл. I, каб. 406
София 1113
Специалност: Културология
Служебна позиция: Доцент

Изследователски интереси: България, Византия, степна Евразия; култура, власт, идентичности, менталитети; средновековни апокалиптични текстове; *Другост*.

Образование:

1997 Степен "Доктор", присъдена от ВАК на Република България
1990 Диплом за завършено висше образование по история, СУ «Св. Климент Охридски»

Научни звания: доцент

2006 Хабилизация по „История на България: Средновековна българска култура”

Специализации, преподавателски опит в чужбина:

2007, март Medieval Seminar, Faculty of History, University of Gothenburg/Göteborg (Sweden)
2005, април-май Research Grant от Ohio State University, USA (The Hilandar Resource Center).
1998-99 Стипендия от 'Research Support Scheme' на The Open Society Institute (Open Society Support Foundation), Budapest, Hungary.

Чужди езици: английски и руски – писмено и говоримо; старогръцки, латински, старобългарски, италиански, френски, сръбски

Преподавателска дейност (последните седем години):

Магистърски програми: Движими и недвижими паметници на културата (културология, Мениджмънт и социализация на културното наследство)

Бакалавърски програми: Средновековна българска култура 7 – 14 век, Между *Изтока* и *Запада*: Българската култура 7 – 14 век, Средновековната българска култура в евразийски контекст (културология), История на кавказките народи (арменистика и кавказология, Факултет по класически и нови филологии)

Други длъжности:

2001–2004: Оценител на съвместна магистърска програма (Antiquity and Middle Ages), на СУ „Св. Кл. Охридски” и Ignatius University, U.S.A.

Научна дейност (последните седем години):

- 2009–2011 3-годишна стипендия от CAORC (Washington, D.C., U.S.A.) и MSH (Paris, Mellon Foundation Program) за проекта “Byzantine Memory and Memory of Byzantium” на ‘Byzantium Working Group’/“Работна група *Византия*” – София (съвместно с д-р В. Вачкова, д-р А. Миланова, гл. ас. Г. Казаков и доц. Ал. Николов).
- 2007–2008 2-годишна стипендия от Mellon Foundation и MSH (Paris) за проекта “Homo byzantinus?” на ‘Byzantium Working Group’ – София (съвместно с: д-р Веселина Вачкова, д-р Албена Миланова и гл. ас. Георги Казаков)
- 2005 1-годишна стипендия от Mellon Foundation и MSH (Paris) за проекта “Byzantium as seen by the Byzantines and the Others” на ‘Byzantium Working Group’ (съвместно с: д-р Веселина Вачкова, д-р Албена Миланова и ас. Георги Казаков).

Научно-организационна и редакторска дейност (последните седем години):

- 2011, декември Съорганизатор на Заключителната конференция с международно участие на Byzantium Working Group, проведена в СУ „Св. Кл. Охридски“, София.
- 2009, ноември Съорганизатор на Third International Symposium of ‘Byzantium Working Group’/“Работна група *Византия*”, на тема “Memory and Oblivion in Byzantium”, проведен в СУ „Св. Кл. Охридски“, 27-28. 11. 2009 (съвместно с д-р В. Вачкова, д-р А. Миланова и доц. Ал. Николов).
- От 2005 Съ-учредител на „Работна група *Византия*“ / ‘Byzantium Working Group’ – София, съвместно с: д-р В. Вачкова, А. Миланова и ас. Г. Казаков.
- От 2005 “Mediaevalia Christiana” (продължаващо издание, съ-учредител и издател съвместно с Георги Казаков).

Участия в международни форуми (последните седем години):

- 2011, септември Науката в преход: история и параистория, Белградски университет, Сърбия.
- 2010, май XXV Конференция „Славяните и техните съседи“, Институт славяноведения, Руска Академия на Науките, Москва.
- 2009, ноември Трети международен симпозиум на ‘Byzantium Working Group’/Работна група *Византия*, СУ „Св. Кл. Охридски“.
- 2009, май Bulgarian-Hungarian Conference ‘Avars, Bulgars and Magyars on the Middle and Lower Danube’, held at National Archeological Institute with Museum in Sofia.
- 2007, ноември International Conference “Danube Limes in Late Antiquity and the Early Middle Ages”, in Wien.
- 2006, юни 13th Int. Conference “Ethnoi and Co-existence in European History”, in Kyustendil, Bulgaria.
- 2005, май 40th Int. Congress on Medieval Studies, Kalamazoo, U.S.A.

Членство в международни научни, професионални, неправителствени организации:

От 2004 *Byzantium Working Group* – София.
От 2003 Асоциация на медиевистите и византинистите в България
От 2002 Central Eurasian Studies Society, Harvard University, Cambridge, Mass. (от
2011 – в Indiana University, U.S.A.)

Награди

2004 Награда от Философски ф-т за академичната 2003/04 г.
2000 Congress Travel Award от „Medieval Institute” на Western Michigan University (U.S.A), за 35th Medieval Congress, Kalamazoo, May 2000.

Публикации :

Книги:

1. Stepanov, Ts., The Bulgars and the Steppe Empire in the Early Middle Ages: The Problem of the 'Others'. Leiden/Boston: 'Brill', **2010**; 192 Pp.// ISBN 978 90 04 18001 7.
2. Sztepanov, Cv., Lovasnomád birodalmak és városalakók. A mások problémája. Budapest: 'Napkút Kiadó', **2008**; 150 Pp. //ISSN 1789-2023; ISBN 978 963 263 028 1.
3. Степанов, Ц., История vs псевдонаука. Древнобългарски етюди. София: „Сиела”, **2008**; 154 с. //ISBN 978-954-28-0322-5.
4. Степанов, Ц., Българите и степната империя през Ранното средновековие: Проблемът за Другите. С., ИК „Гутенберг”, **2005**; 187 с. // ISBN 954-9943-98-4.
5. Mediaevalia Christiana. Т. 1: *Власт – Образ – Въобразяване*. (съст. и научна ред. с Г. Казаков). София: ИК „Изток – Запад”, **2005**; 211 стр. // ISBN 10: 954-321-206-6; ISBN 13: 978-954-321-206-4.
6. Византия в собствените ѝ очи и в очите на Другите//Byzantium as seen by the Byzantines and the Others. (съст. и научна редакция с Веселина Вачкова и Албена Миланова). София: ИК „Гутенберг”, **2007**; 312 с. // ISBN 978-954-617-022-4.
7. Mediaevalia Christiana. Т. 2: Средновековен урбанизъм: памет – сакралност – традиции. (съст. и научна редакция с Г. Казаков). София: Унив. изд. „Св. Кл. Охридски”, **2007**; 182 стр. // ISBN 978-954-07-2608-3.
8. Omnia vincit amor. Юбилеен сборник на НГДЕК в чест на проф. Василка Тъпкова-Заимова. (съст. и научна редакция с В. Вачкова). София, УИ „Св. Климент Охридски”, **2008**; 688 стр. // ISBN 978-954-07-2850-6.
9. Memory and Oblivion in Byzantium / Памет и забрава във Византия. (съст. и научна редакция с А.

Миланова и В. Вачкова). Sofia: 'Voenno izdatelstvo', **2011**; 238 pp. // ISBN 978-954-509-454-5.

10. Mediaevalia Christiana. Vol. 3: Medieval *Christianitas*: Different Regions, 'Faces', Approaches. (съст. и научна редакция с Г. Казаков). Sofia: 'Voenno izdatelstvo' Publ. House, **2010**.
11. Homo byzantinus?. (съст. и научна редакция с А. Миланова и В. Вачкова). София: «Военно издателство» ЕООД, **2009**.

Научен редактор и консултант :

1. Y. Hen, Roman Barbarians. 'Palgrave&MacMillan', в превод на Елика Рафи за изд-во „Рива“, публикувана като: Ицхак Хен, „Римските варвари“, София: „Рива“, 2010.
2. Борис Живков, Хазария през IX–X век. София: ИК „Гутенберг“, 2010.

Статии и студии (последните седем години):

2005

1. Степанов, Ц., *Време, памет и забрава* в Pax Nomadica през VI–IX в. – В: Културните текстове на миналото. Носители, символи и идеи. Кн. 1: Текстовете на историята, история на текстовете. Материали от юбилейната международна научна конференция в чест на 60-годишнината на проф. д.и.н. Казимир Попконстантинов. Велико Търново, 29-31 окт. 2003. С.: "Унив. изд. "Св. Кл. Охридски", 2005, с. 151-157.
2. Stepanov, Ts., Ruler and Political Ideology in Pax Nomadica. Early Medieval Bulgaria and the Uighur Qaganate. – In: Curta, F. (ed.), East Central and Eastern Europe in the Early Middle Ages. Ann Arbor: "University of Michigan Press", 2005, pp. 152-161.
3. Степанов, Ц., Развитие концепции сакралного царя у хазар и болгар епохи раннего Средневековья. – В: Хазары. Ред. В. Петрухин и др. Москва – Иерусалим: "Мосты культуры" / "Гешарим", 2005 [Евреи и славяне, Том 16], с. 317-325.
4. Sztepanov, Cv., Kubrát/Kuvrát Nagy-Bulgáriája. – *Eleink – Magyar Őstörténet*, [Budapest] IV, 2005, Nr. 2, pp. 35-39.
5. Степанов, Ц., България между 822 г. и края на XI в.: "разбуждането" на един традиционен образ. – В: Mediaevalia Christiana: *Власт – Образ – Въобразяване*. Съст. и научна ред. Г. Казаков и Ц. Степанов. С.: ИК "Изток – Запад", 2005, с. 182-199.

6. Stepanov, Ts., Rulers, Doctrines, and Title Practices in Eastern Europe, 6th–9th Centuries. – *Archivum Eurasiae Medii Aevi*. Vol. 14 (Wiesbaden), 2005, pp. 263-279.

2006

7. Stepanov, Ts., Imagining Byzantium from ⲓⲛⲏⲩⲏ: Some *Topoi* in Bulgarian Apocalyptic Literature, 11th–13th Centuries. – In: Papers of the *Byzantium Working Group* (Papers from the Symposium of BWG, April 2005, Sofia), online <http://www.gtbyzance.com/bg/>. (Същият текст е публикуван и в: Византия в собствените ѝ очи и в очите на Другите. Съст. и научна редакция В. Вачкова, А. Миланова и Цв. Степанов. С.: ИК "Гутенберг", 2007, с. 108-118).

8. (Учебник) История за V клас, С.: ИК "Сиела", 2006 – съвместно с Александър Николов, Жоржета Назърска и Милена Калфова (автор на уроци №№ 5-15).

9. Степанов, Ц., Етноси, съжителства, етногенезиси в ранносредновековна Европа (предизвикателствата на фактите и на историографските тези). – *История*, 2006, 4-5, с. 35-42.

10. Степанов, Ц., Търговия и зависимост: между историческите факти и историческата памет за българо-хазарските отношения (IX-X в.). – В: ТАНГРА. Сборник в чест на 70-годишнината на акад. Васил Гюзелев. С.: Унив. изд. "Св. Кл. Охридски", 2006, с. 531-542.

2007

11. Степанов, Ц., Мадара и скалният релеф (по повод на стари и нови ракурси към проблема). – В: Изследвания по българска средновековна археология. Сборник в чест на проф. Рашо Рашев. Отг. ред. ст.н.с. д-р Павел Георгиев. Б. м., "Фабер", 2007, с. 44-53.

12. Stepanov, Ts., Towns, capital cities, and kingdoms, or about some metamorphoses of the heavenly protection in South-Eastern Europe, 12th –17th century. – In: *Mediaevalia Christiana*. Т. 2. Средновековен урбанизъм. Съставителство и научна редакция Г. Казаков и Ц. Степанов. С.: Унив. изд. "Св. Кл. Охридски", 2007, pp. 162-172.

13. Степанов, Ц., Святост, мощи, реликварии по българските земи през Късната античност. – В: "Завръщане" на религиозността. Съст. М. Карамихова. Етнографски институт с музей към БАН; "Фабер". В. Търново, 2007, с. 241-250// ISBN 978-954-8458-33-7.

14. Степанов, Ц., Градове, столици и царства, или за някои метаморфози на небесната закрила в Югоизточна Европа (XII–XVII в.). – В: "Завръщане" на религиозността. Съст. М. Карамихова. Етнографски институт с музей към БАН; "Фабер". В. Търново, 2007, с. 251-262// ISBN 978-954-8458-33-7.

15. Степанов, Ц., Защо българите „изискват своето“ и „не дават чуждото“ или за дългия път от „степната империя“ до християнското Царство. – В: Проблеми на прабългарската история и култура. Т. 4. Част 2. (Доклади от Петата Международната среща „Прабългарите и техните съседи през V–X в.“, Варна, април 2004). София, 2007, с. 197-204.

2008

16. Stepanov, Ts., From 'Steppe' to Christian Empire, and Back: Bulgaria between 800 and 1100: – In: F. Curta (ed.), [with the assistance of Roman K. Kovalev], *The Other Europe in the Middle Ages: Avars, Bulgars, Khazars, and Cumans*. Leiden–Boston: "Brill", 2008, pp. 363-377.

17. Степанов, Ц., Как да мислим историята и културата на българите преди покръстването? – В: Степанов, Ц., История vs псевдонаука... С., 2008, с. 9-20.

18. Степанов, Ц., „Степната империя“ и женската *другост* през VI–IX век. – В: Omnia vincit amor. Юбилеен сборник на НГДЕК в чест на проф. Василка Търкова-Заимова. Съст. и научна редакция В. Вачкова и Ц. Степанов. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2008, с. 13-36.

19. Степанов, Цв., Авитохол и Атила: размишления върху една митологема. – В: История и историография. Сборник в чест на проф. д-р Мария Велева. Съст. доц. д-р Елка Дроснева. София, 2008, с. 35-46.

2009

20. Степанов, Цв., Да изградим „новия българин“ (Българите в първите десетилетия след покръстването) . – В: Laurea. In honorem Margaritae Vaklinova. Vol. 2. Sofia, 2009, с. 145-153.

21. Степанов, Цв., От *homo romanus* към *homo christianus* в днешните североизточни български предели (IV-VI в.). – В: Homo byzantinus?. Съст. и научна редакция А. Миланова, В. Вачкова и Ц. Степанов. София, 2009, с. 24-34.

22. Степанов, Цв., *Памет и забрава* в християнския Изток, кр. X–кр. XII век (Три апокалиптични казуса). – *Минало*, 2009, № 4, с. 30-42.

23. Stepanov, Ts., review article of: "The World of the Khazars: New Perspectives". Ed. by Peter Golden et al., Leiden-Boston: "Brill", 2007. – *Archivum Eurasiae Medii Aevi*, 16, 2008/2009 (Wiesbaden), pp. 263-283.

2010

24. Степанов, Цв., Болгарские, аварские и хазарские аристократические имена в эпоху раннего средневековья (К вопросу о скифско-сарматском и алтайском наследстве в Центральной и Восточной Европе). – *Anamnesis*, Nr. 11, 2010, с. 29-46, online at <http://www.anamnesis.info>.
25. Степанов, Цв., Болгары и христианство до 864 года: историографический ракурс (1989-2009). – *Славяноведение*, [Москва], 2010, № 4, с. 3-10 [малко по-подробен вариант на статията – и във: *Medieval Christianitas: Different Regions, 'Faces', Approaches*. Ed. by Tsvetelin Stepanov and Georgi Kazakov. Sofia, 2010, pp. 203-217 [*Mediaevalia Christiana*, 3/2010].
26. Степанов, Ц., Лань и/или корова: представления о генезисе болгарской царской власти сквозь призму женского начала. – В: Предания и мифы о происхождении власти эпохи Средневековья и раннего Нового времени. Материалы конференции. Москва, 2010, с. 123-124 [„Славяне и их соседи”, XXV конференция памяти В.Д. Королюка].
27. Stepanov, Ts. – **Review article** на Р. Рашев, Българската езическа култура VII–IX век. София, 2008. – *Archivum Eurasiae Medii Aevi*, 17 (Wiesbaden), 2010, pp. 295-302.

2011

28. Stepanov, Ts., *Memory and Oblivion in the Christian East, 990s–1200: Three Apocalyptic Cases*. – In: *Memory and Oblivion in Byzantium/Памет и забрава във Византия*. Eds. A. Milanova, V. Vatchkova, and Ts. Stepanov. Sofia, 'Voenno izdatelstvo', 2011, pp. 148-163.
29. Степанов, Цв., Древната българска религия: подходи и проблеми. – В: Християнство, ислям и източни религии: нормативен текст и социокултурен контекст. Съставител и научен редактор Симеон Евстатиев. София: „Изток-Запад”, 2011, 255-268.

Преводи:

Курта, Ф., Създаването на славяните: История и археология на Долнодунавския регион, ок. 500-700 година. Превод от английски Цветелин Степанов. София: Унив. изд-во „Св. Кл. Охридски”, 2009; 446 стр.// ISBN 978-954-07-2781-3.

Електронна визитка:

<http://prehodbg.com/node/1438> - **За някои митове в историографията на средните векове**

<http://www.anamnesis.info/clio-bg/index.php/history/798> - **Саки ли са Аспаруховите българи?**

[http://www.cceol.com/aspx/issuedetails.aspx?issueid=920ea09d-0a8c-4a60-8aac-](http://www.cceol.com/aspx/issuedetails.aspx?issueid=920ea09d-0a8c-4a60-8aac-48dad9a58f63&articleId=b6e3ab57-c14e-4a5b-ae09-ceb173799485)

[48dad9a58f63&articleId=b6e3ab57-c14e-4a5b-ae09-ceb173799485](http://www.cceol.com/aspx/issuedetails.aspx?issueid=920ea09d-0a8c-4a60-8aac-48dad9a58f63&articleId=b6e3ab57-c14e-4a5b-ae09-ceb173799485) - **Образи на злото и болестта в старобългарската литература**

<http://gtbyzance.com/bg/index.php> - **Работна група „Византия”**

<http://www.anamnesis.info> - **Българские, аварские и хазарские аристократические имена в эпоху раннего средневековья (К вопросу о скифско-сарматском и алтайском наследстве в Центральной и Восточной Европе).** – *Anamnesis*, Nr. 11, 2010, с. 29-46.